

Z glave kralja zdrkne krona in pade na tla, kjer se razbije na mramornatih tleh. Slišalo se je, kakor bi se razbila mrtvaška lobanja.

In ko me sestro je umoril,
Izroval grob je v hladnih tleh,

Pri teh besedah se kralj onesveščen zvrne s prestola ter udari z glavo ob trde mramornate stopnice. Krvaveč in stokajoč obleži v dvorani.

In vanj zagrebel me, — moj brat
v mladostnih dneh,

Kralj se je zvijal v smrtnem boju in kričal: Nehaj, mati, za božjo voljo, nehaj!
Toda stara kraljica ni mogla ustaviti pesmi, v srce pretresujoči melodiji je pela piščalka naprej:

A zdaj naj jezik tvoj,
Pri Bogu toži in ljudeh
Ter žalostni oznanja konec moj.

Pri zadnjih besedah popade vse navzoče groza. Kakor divji zbeže iz dvorane: dvorniki, gostje, pevci, gošči in služabniki. Čez stole, godala in pohištvo so plezali prestrašeni. Vsak je skušal, da čim prej zapusti kraj groze. Vse sveče so ugasnili, samo dve sta še goreli v prostrani dvorani.

In ko je zadonel zadnji glas pretresujoče pesmi, bila sta stara kraljica in nje umirajoči sin sama v dvorani.

Tiho je pokleknila kraljica k svojemu sinu, prijel njegoovo krvavo glavo ter jokala bridke solze, ki so kapale na njegovo blede lice.

Počasi je ugasnila ena gorečih sveč.

Stara kraljica je jokala in molila še dolgo v noč ob mrtvem truplu svojega sina, ugasnila še zadnjo svečo — slednjič pa zlomila piščalko, da ne bo nihče več slišal žalostne tožbe nesrečne hčerke.

Škornjički s kruha.

Prevel Marko Kranjc.

I.

Solnce je leglo za obzorje in hud mrz je potegnili.

Simonovka je vrgla na ognjišče drva, ko nekdo na vrata potrka. Beračica zaprosi s trepetajočim glasom miloščine. Za roko drži malega dečka, izstradanega do kosti, ki se je tresel od mraza, da so mu zobje glasno šklepetali.

Ze trem potepačem sem danes napolnila malhe! Poberi se, nič ne dam! zakriči Simonovka ljuto nad siroto.

Samo košček kruha prosim, za tega malega! Delajte, kakor delam jaz, pa boste imeli kruha dovolj!

Beračica se ne gane.

Pa vam ga naj Bog iz nebes pošlje! zarohni Simonovka ter zaloputne dveri.

Beračica odide, Simonovka pa se zopet brzo obrača po hiši.

Vzorna snaga in red vlada po vseh kotih. Skrinje so ji polne perila in platna, ki ga je natakala sama; mož in sinček lepo toplo oblečena. V gospodinjstvu Simonovki daleč naokoli ni para. Delavna je, varčna in skrbna; prva vstaja že pred svitom, a zadnja leže k počitku.

Nje mož, pridni Simon, je bil lončar in imela sta lep kos posestva. Nikdar jima ni bilo sile, pa še na stran sta si lahko djala kak krajcar za stare dni.

Vežna vrata se zopet odpro in negotov ter boječ otroški glas jokaje prosi kruha.

Bil je to oni mali deček, ki smo ga videli ravno prej pri beračici. Mati ga je poslala zopet nazaj, nadjaje se, da morebiti on gane trdo srce gospodinjinjo.

Glej, da izgineš in vrata mi zapri! se zadere Simonovka in popravlja naprej po hiši. To je prava kazen, božja s temi potepuhi, godrnja sama pri sebi, človek nima nikdar miru pred njimi. Ko bi hotela vsakega berača nasitiiti, nazadnje lahko sama vržem beraško torbo čez rame.

Mamica, se oglasi sladko proseč mali Milko, njeno edino dete, dajte mi malo ilovice! Boste videli, mamica, nekaj zelo lepega napravim iz nje.

In obesi se materi krog vratu ter mlo prosi:

Dajte, mamica, ilovice, dajte!

Ne morem, ljubček moj, ne morem. Ilovice je zmrznila.

Pa jaz čem imeti! zacepeta mali z nogo in vdari v jok.

Bodi dober, Milko, ga miri mati, zapojem ti pesmico o angelčkih!

N . . . ne . . . čem!

Povem ti povest o razbojnikih.

Ne . . . ne . . . maram! Ilovice, mamica, ilovice mi dajte!

Jecal je dečko od joka, drgnil si s prsti oči, mati pa se je zamislila v bodočnost svojega sinčka. Kako je samo nadarjen in spreten moj Milko! Kako krasne stvari zna napraviti iz ilovice, Mater božjo z Detetom, angele in svetnike božje, ravno take, kakor stoje na oltarju v naši cerkvi, a nikdo ga ni učil!

Ko vidi, da mali Milko ne neha jokati, gre v omaro, razreže kolač novopečenega kruha, izreže mečo, pa jo da fantku.

Tu imaš! Napravi si iz tega, kar ti drago! Deček se hipoma umiri in za kratko časa pokaže materi par lepih škornjičkov, ki jih je bil zgnel iz kruha.

Oj, kako so lepi in lični! se začne mati čuditi. Položi jih na mizo, da jih vidi oče, kadar pridejo!

V tem se odpro vrata in v sobo stopi oče Simon, a nekam potr in zamišljen.

Ubogi ljudje! vzdihne in vrže kapo na mizo. Kaj se je zgodilo? vpraša žena.

Na poti za vasjo sem našel dve sirotici, izstradani in napol goli, da ju je žalost pogledati. Pa ravno na sveti večer, ko se vse veseli in radosti, sta revici tako žalostno končali!

A kdo pa ste bili? vpraša Simonovka. Žena tako okoli svojih let je bila, pa dečka je imela pri sebi, nič večji nič manjši ni bil od našega Milka. Videlo se je, da je nesrečna mati čutila bližajočo se smrt; ovila je bila sinčka v edino luknjato jopico ter ga tesno stisnila k sebi, da so ji ga komaj izvili iz objema. Moj Bog, kako so ljudje na svetu ubogi!

Mali Milko je pustil svoje igrače in pozorno poslušal očetovo pripoved.

Simonovka pa je vsa prebledela in s strahom gledala na škornjičke, ki jih je bil Milko napravil iz kruha; v ognjenem žaru so se ji zdeli rdeči ko kri . . .

Sedli so k večerji, a nobenemu ni dišalo. Nehote so mislili vsi na zmazlo beračico z otrokom in silno težko jim je bilo pri srcu.

Po večerji začne mali Milko tožiti, da ga glava boli. Obraz mu je gorel, a roke mrzle ko led. Hud kašelj ga jame dušiti.

Simonovka ga položi v posteljo. Vedno večji strah jo prevzema.

Otroci so bolehalo tega leta zlasti na vnetju grla in na mrzlici, in mnoga gomilica zemlje je vstala na vaškem pokopališču.

II.

Minilo je leto. Zopet je sveti večer.

Temna noč se je razgrnila nad zemljo in zvonovi so vabili k polnočnicam. Cerkev je polna pobožnega ljudstva, samo Simonovke ni. Doma pri ognjišču sedi in bridko, bridko joka . . .

Milko, moj Milko! ihti in žaluje v enomer, zakaj te je vzela smrt? Ali ti je bilo hudo pri mami? Oh, jaz sirota nesrečna!

Leto je že tega, a njej se zdi, kakor da je to bilo včeraj, ko mu je položila v ledene ročice sveti križ. Mrzel je bil in bled, a lep ko sam nebeški angelček. Opravila ga je v novo obleko ter mu obula one škornjičke iz kruha . . .

Odkar so odnesli sinčka na vaško pokopališče, je veselo zapustilo Simonovo hišo . . .

Lahno se odpro vrata.

Simonovka dvigne objokan obraz in na pragu zagleda — svojega Milka. Čudno bled je. Oči so mu zaprte in v sklenjenih ročicah drži križ — kakor takrat, ko je ležal v rakvi.

Simonovka hoče steči k njemu, da ga pritisne na neutolažljivo svoje srce, a neka nevidna moč jo je prikovala na klop.

Usmilite se me, mamica draga, in sezujte mi škornjičke iz kruha! spregovori Milko z izmučenim glasom.

Pridi k meni, sinko dragi! Pridi k meni. — zlato dete moje! Srce moje, prid k meni!

Ne morem, mamica, ne morem . . .

Zakaj ne? Otroci sme priti vsikdar k svoji mami. Pridi!

Stegala je roke k njemu, a Milko stoji kakor priklenjen.

Mamica, sezujte mi škornjičke! Neizmerno so težki. Angele, ki nosijo otročiče v nebesa, mene ne morejo vzdigniti od zemlje.

Ah, zaplaka nesrečna mati, jaz te rešim tega bremena!

Zbere vse moči, da se vzdigne in — in prebudi se!

Bila je noč in grobna tišina je vladala. Preplašena se nagne Simonovka nad sinčkovo posteljico. Spaval je mirno živ in zdrav.

Polna iskrene hvaležnosti pade na kolena, sklone roke in zahvali dobrega Boga, da so bile to le sanje.

Oh, Gospod! Prihrani mi to žalost! — Varuj me te nesreče! — Kaj bi počela brez Milka, brez svojega predragega deteta?

Rudečica ji hipoma oblije obraz. Spomnila se je beračice, ki ni mogla rešiti svojega deteta in je z njim vred bedno umrla. Vest jo jame griziti. Kaj si storila s sirotama, ki sta potrkali na tvoja vrata?

Odpusti mi, Gospod! in Simonovka gorko zaplaka.

Materin jok prebudi sinčka.

Kaj vam je, mamica? vpraša čudeč se mali deček.

Mislila sem na ono ženo in dečka, ki sta bila včeraj pri nas.

Odšla sta že gotovo k ljubemu Bogu v nebesa, reče deček. Tam pa ni zime.

III.

Krasen ali mrzel dan se je zasvetil. Sipe na oknih so kakor zakovane v ledeno cvetje, ki se kakor demant blesketa na solnce.

Mamica, mamica! zakliče naenkrat mali Milko, ki je radovedno gledal skozi okno, glejte ju, mi-mo naše hiše gresta!

Simonovka stopi radovedna k oknu in zares zagleda ono ženo, ki je prosila včeraj pri njej kako miloščino.

Ko je bila včeraj beračica prišla za vas, se je od glada in mraza zgrudila kakor mrtva na tla in tako so jo našli v nezavesti.

Simonovka leti pred hišo ter ju pokliče. Posadi ju k topli peči, nahrani ju ter ovije v tople rute, napolni jima torbo z jedili in še denarja povrh jima stisne v roko.

Jokaje se ji zahvaljuje beračica.

Poplačala si me, ji pade srečna Simonovka v besedo, ker si mi pomirila vest. Če srečaš na poti še kakega siromaka, pošlji ga v mojo hišo! Gospod župnik so nas učili: Eden greh lakomnosti se mora popraviti s stomi deli usmiljenja!

Nov pomočnik.

Prevel IL.

V nekem majhnem mestecu je živel nekdanj priden in pobožen krojač, ki je kaj marljivo delal od zgodnjega jutra do poznega večera. Kljub vsi svoji pridnosti pa le ni bil v ugodnem gospodarskem položaju, komaj toliko si je prislužil, da je borno preživil svojo družino, obstoječo iz žene in kopice otrok.

Pogosto je krojač vzdihoval pri svojem delu, ko je premišljeval o slabih časih. Rad bi bil še bolj delal, toda ni bilo odjemalcev, ki bi mu plačali delo.

Časi so pa postali vedno slabši, in prišlo je tako daleč, da ubogi krojač ni mogel imeti nobenega pomočnika več. In ko je bil zadnji učenec oproščen in si je zvezal culico, da gre v tujino, ni se oglasil nobeden nov učenec več. Ljudje so mislili, kaj bi se pri njem naučil, saj ne dobi drugega dela, kakor stare cunje krpati.

Nekega dne proti večeru potrka na vrata neki krojaški pomočnik, pozdravi in prosi, naj ga sprejme v službo. Krojač mu potoži svojo revščino in da bi ga rad sprejel, če bi le imel kaj dela.

Tuji pomočnik pa ga zagotavlja ter mu prigo-varja, naj ga le sprejme, kjer on dela, tam je vedno sreča.

Po dolgem prigovarjanju se uda krojač ter reče: No, pa naj bo! Poskusiva za en teden! Nekaj krpanja še bom že imel, misli sam pri sebi.

Drugo jutro sta začela šivati. Mojster se je kar čudil, kako hitro je sukal novi pomočnik šivanko, da mu je roka bliskovito letela sem in tje. Med delom je začel mojster natančneje opazovati novodošlega pomočnika, ki je bil zelo čudne postave. Bil je dolg in suh kakor nit. Obraz je bil nelep in je napravil neprijeten utis. Cela glava je bila precej slična kozlovi glavi. Vrh tega pa je imel pomočnik navado, da se je pri vsakem stavku nasmejal ter prav po kozlovsko zameketal.

Komaj sta delo začela, že vstopi nek tuji gospod, ki si naroči novo obleko in položi takoj denar za sukno na mizo. Tresoč se veselja se suče in skače krojač okoli tujca. Dolgo že ni imel te sreče, da bi komu umeril novo obleko!

Ko je tujec odšel, se oglasi novi pomočnik:

Vidite, mojster, da sem imel prav! Z menoj pride sreča v hišo. Mehehehe!

Res, prav res! se nasmehe krojač.

Deset tolarjev je dal gospod za sukno? vpraša pomočnik. Nu, osem jih dajte za sukno in dva pa obdržite — mehehehe!

Bog ne daj! vzklikne krojač. Ne, to bi bil greh, in po krivici pridobljen denar ne prinese sreče!

Bežite no z grehom, takaj besede ne poznam — mehehehe, odvrne z odurnim zasmehom pomočnik. Se vam pozna, da ste zakotni krojač. To bi morali videti v velikih mestih! Tam bi naj bil kak nov odjemalec tako neumen, da bi dal denar za sukno naprej! Od desetih bi si gotovo mojster pridržal pet. Tako ima vsaj neko odškodnino za obleke, za katere mu ostanejo odjemalci dolžni. Tisti denar je itak s hudičem! Mehehehe.

Pobožnemu krojaču so take besede smrdelo. Odgovori mu popolnoma mirno: Krivični krajcar devet pravičnih požre!